

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 77/20
Luxembourg, 25. juuni 2020

Kohtuotsus (kohtuasi C-24/19)
A. jt vs. Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement
Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen

Juba määruse ja ringkirja suhtes, millega määratakse kindlaks tuulegeneraatorite paigaldamise ja käitamise loa väljastamise üldtingimused, tuleb läbi viia eelnev keskkonnamõju hindamine

Euroopa Kohtu suurkoda tõlgendas 25. juuni 2020. aasta kohtuotsuses A jt (Aalteri ja Nevele tuulepargid) (C-24/19) direktiivi 2001/42 teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta¹, esitades olulisi täpsustusi direktiivis ette nähtud hindamise esemeks olevate meetmete ning hindamata jätmise tagajärgede kohta.

Euroopa Kohtule esitati see tõlgendamistaotlus kohtuvaidluses ühelt poolt Aalteri ja Nevele kohaliku omavalitsusüksuse territooriumil asuva kiirtee E40 läheduses asuva ning tuulepargi rajamiseks ette nähtud ala elanike ja teiselt poolt Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaandereni (piirkondlik ehituslube väljastav nõukogu Flandria piirkonnas, Ida-Flandria osakond, Belgia) vahel seoses selle asutuse antud loaga viie tuulegeneraatori paigaldamiseks ja käitamiseks (edaspidi „vaidlusalune luba“). Vaidlusaluse loa väljastamiseks 30. novembril 2016 pidid muu hulgas olema täidetud teatud tingimused, mis on kehtestatud Flandria valitsuse määrusega ning tuulegeneraatorite paigaldamist ja käitamist käsitleva ringkirjaga.

Vaidlusaluse loa tühistamiseks Raad voor Vergunningsbetwistingenile (loavaidlusi menetlev nõukogu, Belgia) (edaspidi „liikmesriigi kohus“) esitatud kaebuse põhjendamiseks väitsid kaebajad muu hulgas, et rikutud on direktiivi 2001/42, sest vaidlusaluse loa aluseks olnud määruse ja ringkirja keskkonnamõju ei hinnatud. Vaidlusaluse loa väljaandja leidis seevastu, et määruse ja ringkirja keskkonnamõju ei tulnud hinnata.

Euroopa Kohus märkis tänases kohtuotsuses, et direktiiv 2001/42 hõlmab kavasid ja programme ning nende muudatusi, mille koostab või võtab vastu liikmesriigi asutus, tingimusel et neid „nõutakse õigusnormidega“². Lisaks on konkreetse kava või programmi keskkonnamõju hindamise kohustus ette nähtud tingimusel, et nimetatud kava või programm on tõenäoliselt olulise keskkonnamõjuga.³

Esiteks otsustas Euroopa Kohus seoses mõistega „kavad ja programmid, mida nõutakse õigusnormidega“, et see mõiste hõlmab liikmesriigi föderaalset üksust valitsuse määrust ja ringkirja, mis mõlemad sisaldavad erinevaid sätteid tuulegeneraatorite paigaldamise ja käitamise kohta.

Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast nähtub nimelt, et direktiivi tähenduses ja kohaldamisel on „nõutavad“ sellised kavad ja programmid, mille vastuvõtmist reguleerivad liikmesriigi õigusnormid, millega määratakse kindlaks nende vastuvõtmiseks pädevad

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. direktiiv 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT 2001, L 197, lk 30; ELT eriväljaanne 15/06, lk 157).

² Direktiivi 2001/42 artikli 2 punkt a.

³ Direktiivi 2001/42 artikli 3 lõige 1.

ametiasutused ja nende koostamise menetlus.⁴ Niisiis tuleb meedet pidada „nõutavaks“, kui meetme vastuvõtmise pädevuse õiguslik alus on seda laadi säte, isegi kui selle meetme vastuvõtmine ei ole otseselt kohustuslik.⁵

Vastates eelotsusetaotluse esitanud kohtu ja Ühendkuningriigi valitsuse palvele seda kohtupraktikat muuta, toonitas Euroopa Kohus kõigepealt, et direktiivi 2001/42 artikli 2 punkti a teises taandes ette nähtud tingimuse piiramine nii, et see hõlmaks üksnes „kavasid ja programme“, mille vastuvõtmine on kohustuslik, võib oluliselt piirata selle mõiste kohaldamisala ega võimalda tagada selle sätte soovitatavat toimet. Euroopa Kohus leidis nimelt, et võttes arvesse olukordade mitmekesisust ja riigisiseste asutuste praktika heterogeensust, ei ole kavade või programmide vastuvõtmine ja nende muutmine sageli ette nähtud üldiselt ega ole jäetud täielikult pädevate asutuste otsustada. Lisaks vastab keskkonnakaitse kõrge tase, mida püüab tagada direktiiv 2001/42, nähes ette olulise keskkonnamõjuga kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise, aluslepingute ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta nõuetele keskkonnakaitse ja keskkonna kvaliteedi parandamise alal⁶. Selliste eesmärkide saavutamise satuks aga ohtu kitsendava tõlgenduse korral, mis võimaldaks liikmesriigil vältida keskkonnamõju hindamise kohustust nii, et ta ei tee kavade või programmide vastuvõtmist kohustuslikuks. Lõpetuseks märkis Euroopa Kohus, et mõiste „kavad ja programmid“ laiendav tõlgendus on kooskõlas liidu rahvusvaheliste kohustustega⁷.

Seejärel analüüsis Euroopa Kohus küsimust, kas määrus ja ringkiri vastavad direktiivi 2001/42 artikli 2 punkti a teises taandes ette nähtud tingimusele. Seoses sellega märkis ta, et määruse võttis seaduse volitusnormi alusel vastu Flandria valitsus kui Belgia föderaalne üksus. Samuti on Flandria valitsus võtnud vastu ringkirja, mille eesmärk on piiritleda pädevate asutuste kaalutusõigust ning millega muudetakse määruse sätteid, arendades neid edasi või kaldudes nendest kõrvale, kuid liikmesriigi kohtul tuleb kontrollida, milline on nimetatud ringkirja täpne õiguslik tähendus ja sisu. Euroopa Kohus jõudis seega järeldusele, et määrus ja – kui nimetatud kontrolli tulemusel ei ilmne vastupidist – ringkiri on hõlmatud mõistega „kavad ja programmid“, mida tuleb pidada „nõutavaks“ direktiivi 2001/42 tähenduses.

Teiseks, seoses küsimusega, kas määruse ja ringkirja keskkonnamõju tuleb direktiivi 2001/42 kohaselt hinnata, kuna need on tõenäoliselt olulise keskkonnamõjuga, otsustas Euroopa Kohus, et nimetatud aktid, mis mõlemad sisaldavad sätteid tuulegeneraatorite paigaldamise ja käitamise kohta, sealhulgas varjutuse, ohutuse ja müranormidega seotud meetmeid, on aktid, mille keskkonnamõju tuleb hinnata.

Euroopa Kohus leidis sellega seoses, et määruses ja ringkirjas sätestatud tuulegeneraatorite paigaldamise ja käitamise eeskirjad on piisavalt olulised ja ulatuslikud, et määrata kindlaks tingimused, mille täitmisel väljastatakse luba tuuleparkide rajamiseks ja käitamiseks, mille keskkonnamõju ei saa eitada. Ta täpsustas, et ringkirja eriline õiguslik olemus ei sea sellist tõlgendust kahtluse alla.

Kolmandaks, seoses võimalusega jätta kehtima nende aktide ja loa tagajärjed, mis on vastu võetud direktiivi 2001/42 rikkudes, märkis Euroopa Kohus, et liikmesriigid on kohustatud kõrvaldama liidu õiguse sellise rikkumise õigusvastased tagajärjed. Ta rõhutas, et liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõuet arvestades võib üksnes Euroopa Kohus erandlikel juhtudel ja õiguskindlusest tulenevatel ülekaalukatel põhjustel ajutiselt peatada välistava mõju, mis on liidu õiguse sättel, mida on rikutud, tingimusel et riigisisene õigusnorm võimaldab liikmesriigi kohtul jätta tema menetluses olevas kohtuasjas kehtima selliste aktide teatavad tagajärjed. Seetõttu otsustas Euroopa Kohus, et sellises olukorras nagu käesolevas kohtuasjas võib liikmesriigi kohus jätta määruse ja ringkirja ning nende alusel antud loa tagajärjed kehtima üksnes juhul, kui riigisisene õigus seda tema menetluses oleva kohtuasja puhul lubab ja kui kõnealuse loa tühistamine võib

⁴ Euroopa Kohtu 22. märtsi 2012. aasta kohtuotsus Inter-Environnement Bruxelles jt ([C-567/10](#), punkt 31); 7. juuni 2018. aasta kohtuotsus Thybaut jt ([C-160/17](#), punkt 43) ning 12. juuni 2019. aasta kohtuotsus Terre wallonne ([C-321/18](#), punkt 34).

⁵ Euroopa Kohtu 7. juuni 2018. aasta kohtuotsus Inter-Environnement Bruxelles jt ([C-671/16](#), punktid 38–40).

⁶ ELL artikli 3 lõige 3, ELTL artikli 191 lõige 2 ja põhiõiguste harta artikkel 37.

⁷ Nagu need tulenevad eeskätt Espoos (Soome) 26. veebruaril 1991 allkirjastatud piiriülese keskkonnamõju hindamise konventsiooni artikli 2 lõikest 7.

mõjutada oluliselt asjaomase liikmesriigi, antud juhul Belgia elektrivarustust, ning üksnes ajavahemikuks, mis on hädavajalik õigusvastasuse kõrvaldamiseks, kuid seda tuleb vajaduse korral hinnata liikmesriigi kohtul.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127